

Humor

Podijeli pa vladaj

iz knjige
"Kod kuće je najgore"

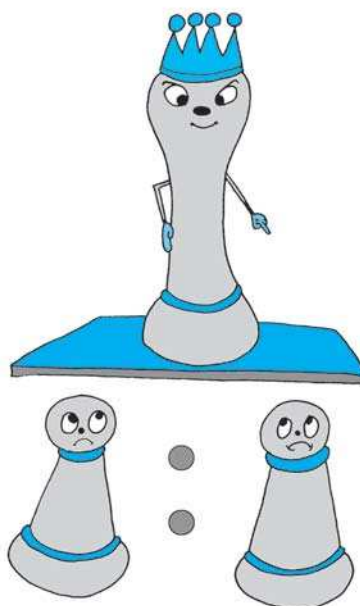
Ephraim Kishon

Postariji doseljenik poput mene doživi svašta čudno. Probudim se, na primjer, ujutro i sa smiješkom na usnama prisjetim se kako sam usnio da tečno govorim hebrejski sa svojom bakom u nekom tamo gradu zvanom Hodmezovasarhely. To je, po mojem mišljenju, najviši stupanj prilagodbe. (Stupanj niže prilagodbe je kad ti izraelska kuhinja počne prijati.)

Čovjek u žurbi svakodnevice s vremena na vrijeme osjeti potrebu da malo predahne i zapita se što mu je preostalo iz onih dana mađarskog izbjeglištva — osim čudnog naglaska.

Pošto sam samog sebe iskreno preispitao, otkrio sam da sam nešto ipak sačuvao: još uvijek mađarski *dijelim*. Naučio sam hebrejski zbrajati i oduzimati, a i množenje mi donekle ide od ruke, ali jasno je da se dijeliti može samo na mađarskom. Zato se uvijek iznova čudim kako ljudi koji ne znaju mađarski uopće znaju dijeliti.

Amiru, na primjer, to uspijeva otrpve, osim što pokatkad, kad mora napisati domaću zadaću, zovne oca u pomoć. Ja, naravno, priskočim da bih opravdao dobar glas hebrejskog oca i onda stanem dvostruko misliti, najprije u glavi izračunam zadatak šapćući na mađarskom, a zatim biblijskim

jezikom izgovaram rezultat. Nije ni čudo što uz ovakvo računanje na dva kolosijeka rezultat često nije točan, što *opet* samo dokazuje da je dijeljenje nedjeljivo.

— Domaće zadaće treba sam rješavati — glasi tada moj pedagoški savjet. — Sjedni i razmisli!

Osim toga, bilo bi od mene potpuno nepedagoški priznati rođenom sinu da uopće ne razlikujem prave od nepravih razlomaka, a da i ne govorim o aritmetičkom i geometrijskom nizu.

— Tata — pita mene tako Amir — je li moguće prosti broj izraziti decimalnim razlomkom?

— Sve je moguće, sine, ako imaš jaku volju — odgovaram ja. — A sad se gubi u svoju sobu!

Ovi će me razlomci dovesti do ludila. Amirova bilježnica ih je puna. Sve je tu razlomljeno, sve je jedna sedamnaestina ili tridesetiosamstodevetina nečega. Jednom sam naišao čak i na $8/6371$, što je očito dokaz našeg razlomljenog društvenog poretka. I čemu je sve to potrebno? Čovjek se u mojim godinama ne želi sjećati neriješenih problema iz mladosti, već želi živjeti u miru.

* * *

A onda je netko, tamo negdje u Americi, došao na mudru zamisao da osnuje *Centar za istraživa-*

nje svemira, i momci su za tili čas proizveli džepni kalkulator. To patuljasto čudo veličine dobro razvijene kutije šibica rješava u glavi najteže matematičke zadatke kao od šale, a najveća mu je znanstvena prednost u tome što se vrlo lako može prokrijumčariti na carini.

Tako sada jedan japanski primjerak tog sveznadara leži na mom pisaćem stolu i svaki put kad zapnem na nekom matematičkom problemu, samo prebirem po njemu kao po dobro ugođenom glasoviru. Štoviše, zabavljam se izmišljajući zadatke. Čudo jedno što ta kutijica sve može riješiti! Na primjer:

$$378.56973 : 63.41173 =$$

Već i sam pogled na ovako nešto u predračunalno doba doveo bi me do ludila, pa kad bi čak i cijela moja budućnost ovisila o rješenju tog zadatka, rekao bih: *Evo vam budućnost, a mene ostavite na miru!* Međutim, sada kada imam tu spravicu, samo pritišćem tipkice i – ping! – ona izbací odgovor.

Na žalost je to nanjušio i moj sin Amir. Životinjskim nagonom djeteta ubrzo je otkrio ogromne mogućnosti koje mu otvara ovaj tehnički domet. Nije prošlo ni nekoliko dana otkako sam japansko čudo donio kući, a već sam zatekao derana za mojim pisaćim stolom: lijevo – otvorena bilježnica, a desnom rukom prebire po kalkulatoru kao pravi mali virtuoz.

— Što ti pada na um? — prosiktao sam. — Zadaću treba sam izraditi.

Amir mi pokaže zadatak što ga je morao riješiti.

Neki je čovjek oporučno ovako podijelio svoj imetak: 2/17 ostavio je ženi, 31.88% od razlike starijem sinu, 49/101 od razlike mlađem sinu, a ostatak kćeri, koja je dobila 71.407 i 1/4 izraelskih funti. Koliko je dobio svaki od nasljednika?

Jedino što na to mogu reći jest da je pokojnik ili bio neuračunljiv ili mu se vlastita obitelj toliko zamjerila da joj se htio i preko groba osvetiti, što ipak ne opravdava mog nasljednika da se iz te zbrke izvlači vježbajući prstima na kalkulatoru.

— Sine, — blago sam ga opomenuo — aritmetika se radi olovkom i papirom.

— Zašto? — upitao je Amir.

— Zato što nećeš uvijek imati kalkulator pri ruci. Recimo, da ti baterije izgore.

— Kupit ću nove.

— A što ako je subota?

— Posudit ću kalkulator od Nikija.

— A ako Nikija nema kod kuće?

— Onda ću uzeti tvoj.

Imajte na umu da je moj sin riđokos, a povrh toga, svi njegovi prijatelji redom imaju kod kuće bar po jedan kalkulator. Njihovi se neodgovorni roditelji besramno koriste idealnom mogućnosti što se ta sprava može prokrijumčariti u džepu i tako stvaraju novi kompjuterizirani naraštaj, koji nije sposoban dijeliti *niti na jednom jeziku*.

Što se mene tiče, riješio sam taj problem jednim pokretom ruke. Jednoga sam dana samo zamahnuo – i on je odletio. Ne bih vam znao reći je li to bilo namjerno ili nije, ali, bilo kako bilo, japanski se računar raspao na komadiće. Diveni, dividi, divici.

Kad sam se sagnuo da pokupim ostatke, krv mi se sledila u žilama. Nećete mi vjerovati, ali u tom kalkulatoru nije bilo ničega, ni jednog jedinog kotačića, samo nekoliko vrlo tankih pločica prošaranih raznosmjernim linijama. A eto, ovo malo-pa-ništa rješava takve složene matematičke probleme od kojih ja, ugledan pisac, posijedim! Kako mu to samo uspijeva? Bojim ga se. Tu sam vrug ima svoje prste.

Ali mladež ne zna za strah. Amir je vijest o sudbini kalkulatora primio začudo ravnodušno. I najbolja je supruga na svijetu nešto posumnjala. — Ephraime, bojim se da on ima vlastiti kalkulator. — Pretražili smo Amirovu sobu od poda do stropa, ali ništa nismo našli. Moja žena tvrdi da oni sigurno imaju tajno skrovište u razredu. Danas su te stvari već tako sitne da ih možeš sakriti i u uho.

Bilo kako bilo, naš sin Amir ima sve bolje ocjene iz matematike, a na licu mu titra smiješak Mona Lise.

Možda je u pravu? Budućnost pripada računalima i patuljcima. Meni još jedino preostaje da na mađarskom psujem. Dijeliti ionako više ne znam.

*Prijevod: Saša Novak
Izdavač: Znanje, Zagreb, 1986.*